

doba i našu družbu, da ga namjesti, ali badava — kako razabiremo iz njegova lista objelodanjena u »Omnibusu« od 14./2. t. god. Godine 1899. bio je napokon uspostavljen u službu puč. učitelja i poslan na otok Unije. Tu je vodio žestoku borbu proti taljanskoj občini u Malom Lošnju. Njegovo tadanje »tvrdo« hrvatsko osvjedočenje svjedoči nam 25 unijskih seljaka, danas od »popa« nahuckanih i podpi-sanih proti njemu, u »Omnibusu« od 22/4. t. godine.

Gospodo! Čovjek u hrvat. duhu rođen i odgojen, koji je toliko prepatio na polju narodnostne borbe, nije moguće, da svoj narod zapusti i prodje u tuđi tabor; ne, toga si mi ne damo sugerirati ni od »strpljivog« Sloginog dopisnika, ni od svih njegovih istomisljenika — budi rečeno bez zamjere. Ovakve misli i tvrdo uvjerenje nije tek naše, nego mnogih drugova, koji u istinu »izbliza« njega poznaju!

Ne bi li, gospodo, mogao biti koji drugi uzrok, što je on ustao proti vama? Možda upravo ljubav do naroda našega — i želja, da se narod emancipira od klerikalizma? Mi vjerujemo u to. On gonjen od krute sudbine, stekao je u svijetu iskustvo, koje nam mnogim manjka i uvidio da ima u organizaciji naše stranke mnogo gnjileža, kako to mnogi od Vas priznajte, te ustao protiv tog zla i javno i privatno; al jaol gadalja mu se, što i onome, koji istinu gudi: guda lom ga po prstima bijetel!

Zlo, što nije još u nas nastalo doba, o kojoj je već davno rekao veliki mislioc. Mazzini, kojeg se upravo ovih dana slavi stogodišnjica: »E tempo che ciascuna di noi sia pubblicamente fedele alle convinzioni dal anima sua!« No, da vidimo pak kako dopisnik onu gospodu pozna. Kaže u svom članku: »Oni se pobuniše proti dvojici il trojici Hrvata s uzroka zgoljno osobnih...« Takove i još kojekakve laži širile su se do tada o njima od ustiju do ustiju po Istri, a sad su evo počele izbijati na javu, jer dopisnik misli, da su već toliko sazrele, da bi se mogle proturati za — istine!

Da ne sudimo lakoumno, popitali smo se i o tom; te smo ovlaštteni izjaviti, da je to najdrzovitija laž. — Neka slobodno gosp. dopisnik navede imena te dvojice ili trojice Hrvata, s kojima su oni u osobnoj zavadi:

Dalje veli dopisnik: »No oni najbolje znadu, da su svojim postupkom koristili sami sebi.« To ne stoji, to je podvala dostojna »N. Sloge« i njezinog dopisnika. Jest, to je teška objeda, koju ne možete, gospodo, dokazati. Organ stranke, koji se takvim sredstvima služi, nije na visini svoje misije; to je jezuitski, jer oni znadu za ocrnjivanje, ogovaranje, objedjivanje — što im mnogo pomaže. Ako igdje u svijetu, to osobito u nas vrijedi, jer oni, koji su pozvani, da naučavaju ljubav i istinu, zadiru od nje, te kako je svakomu poznato bacaju anatemu na one, koji se usude, da prikazuju narodu stvari, kakve u zbilji jesu. — Opet veli dopisnik: »Ne bi rado dirali u obiteljski svakomu sveti život, ali sam prisiljen reći, da su oni žrtve (ako se to za njih može reći) svojih kućnih i osobnih okolnosti...« To je druga i objeda i laž ujedno. Da je laž, evo mi djelomično dokazujemo. (Dalje.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz »Zaveze avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društva.« Delegate za XVII. glavno skupšćino v Pulju dne 13. 14. in 15. avgusta t. l. so dosedaj prijavila sledeća »Zavezina« društva:

I. Slovensko* deželno učit. društvo v Ljubljani. 1.) g. Jakob Dimnik, nadučitelj v Ljubljani; 2.) g. Jakob Furlan, učitelj v Ljubljani; 3.) g. Janko Likar, učitelj v Ljubljani; 4.) g. Juraj Režek, učitelj v Ljubljani.

II. Belokranjsko učiteljsko društvo. 5.) g. Michael Kosec, nadučitelj v Dragatušu; 6.) g. Fran Šetina g. nadučitelj v Črnomlju.

III. Sevnjsko-brežiško učit. društvo: 7.) g. Josip Brinar, učitelj v Sevnici; 8.) g. Blaž Tominc, nadučitelj v Globokem; 9.) g. Mavro Tramšek, nadučitelj v Sromljah.

Ostala p. n. društva prosimo, da nam prijavijo zanesljivo do 15. t. m. delegata in vrnejo izpolnjene društvene izkaze.

Vodstvo Zaveze.

Ljubljansko učiteljsko društvo vabi tem potem p. n. svoje člane in prijatelje k odkritju nagrobnega spomenika r. šolskemu ravnatelju, nadučitelju in c. kr. okr. šolskemu nadzorniku Andreju Žumru v Kranju, dne 15. julija, ob 1/2 6 uri popoldne. Nagrobni govor bo govoril naš tovariš, g. Engelbert Gangl. Odhod iz Ljublane z opoldanskim, oziroma s popoldanskim gorenjskim vlakom. Z ozirom na to, da je bil blagi pokojnik ljubljanski učitelj in nadučitelj, torej naš ožji tovariš in prijatelj, pričakuje mnogobrojne udeležbe odbor.

Štajersko.

Šmarsko - rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 16. t. m. ob eni popoldne pri Sv. Križu. Razen običajnih točk bo na dnevnem redu tudi razgovor o naših konferencah in točka: Iz šolske prakse.

K obilni udeležbi vljudno vabi Strmšek.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje v nedeljo, dne 9. julija t. l. ob 1/2 11. uri dopoldne v Konjicah po običajnem vzporedju. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVI. Štev. 6. — Avgustin Požegar nadaljuje svojo temeljito razpravo »Vplivi dušnih pretresov pri domači in javni odgoji«. — Takisto zanimiva je razprava tovariša S. E. »K opazovanju otroške osebnosti«. — Fr. Kocbek in M. J. Nerat priobčujeta nadaljevanje svojega vestnega poročila »S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norimberku 1. 1904.« — Tovariš Ivan Šega objavlja 114. in 115. odstavek interesantnih svojih »Pedagoških utrinkov«. — »Književno poročilo« govori o spevoigri »Letni časi«, ki jo je priredil tovariš Anton Kosi. — Bogato založeni »Razgled« (Listek — Pedagoški paberki — Kronika) nudi čitatelju obilico zanimivih drobtin. — Tudi ta številka dokazuje, da je »Popotnik« v resnici pedagoški in znanstven list, ki je v čast naprednemu učiteljstvu!

Zvonček. V 7. številki je objavljena ta-le vsebina: 1. Naš petelinček. Cvetko Slavin. Pesem. — 2. Za kruhom. Fran Voglar. Povest. — 3. Žigatov Primož. Ivo Trošt. Povest s podobo. — 4. Razbiti vrč. E. Gangl. Pesem s podobo. — 5. Kako sem potoval v Rusijo. Ferd. L. Tuma. Poučni spis. — 6. Odločilen lučaj. Podoba. — 7. Zaklad. Andrej Rapč. Povest. — 8. Prvi izprehod. E. Gangl. Povest s podobo. — 9. Večerno nebo. Sorin. Pesem. — 10. Ptčica, zapoj mi... Žirov. Pesem. — 11. Pouk in zabava.

Album slovenskih napevov. (Album de chants nationaux slovènes). Omenili smo že, da je izdal gospod Fran Gerbič III. zvezek slovenskih narodnih napevov za klavir. Kakor I. in II. zvezek se odlikuje tudi ta po lepem, finem in lahkem spremljevanju s klavirjem, ki se okusno in docela primerno ter izrazito oprijemlje prelepih narodnih popevk. Iz vsake pesmi zveni pristno narodno zvočje, ki razodeva globoko skladateljevo umevanje otožnovesele narodne poezije. Nič ni banalnega in hrupnega, vse je umirjeno in mehko kot lepa lirski pesem, ki jo zavzeto poslušna preprosta hiša in

razkošni salon. Vsi ti napevi — 50 jih je — so po tonovih načinih urejeni tako, da jih lahko igramo zaporedoma kot celotno skladbo, počenši s prvim ali s katerikoli napevom do zadnjega akorda. — Razločno in okusno tiskani Album stane 3 K. Prodaja ga založnik L. Schwentner v Ljubljani.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Gospica Elica Watzak nabrala ob godovanju gd. Robavs v Šmartnem pri Lili 15 K; g. Anton Globočnik, posestnik v Železnikih 10 K; g. Matej Šeršen, posestnik na Skaručini, 2 K; g. Ignacij Kovačič, posestnik pri Sv. Luciji, 5 K; g. Makso Šeber, tiskar v Postojni, 5 K; učiteljstvo na Primskem pri Kranju 8 K; g. Ivan Štritoš, posestnik v Starem trgu pri Ložu 5 K; g. L. Sor, zdravnik na Skaručini, 2 K; g. Anton Hafner, posestnik v Železnikih 10 K; g. Rudolf Zore, učitelj v Komendi, nabral v veseli družbi v novi Mejačevi gostilni 3 K; Josip Košmelj, mesar v Železnikih, 5 K; Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki!

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Iz kočevskega okraja št. 15; iz celjskega okraja kolekta št. 70; iz kranjskega okraja št. 5, prepis C (prepisala Milena Sonc). Gdč. Milena Sonc, nadučiteljeva hčerka v Železnikih, je prepisala že več »kolekt« ter jih razposlala križem domovine. Dolžnost nas veže, da to njeno marljivost javno pohvalimo te jej izrečemo prav toplo zahvalo na njeni trudoljubivosti; želimo ji več posnemovalk. P. i. gg. tovariše in tovarišice prosimo, da pošiljajo kolekte pridno naprej. Čas je zlato!

»Soča« bega goriško učiteljstvo, češ naj si zgradi svoj konvikt v Gorici. Hm! Ali »Soči« ni znano, da so se primorska učiteljska društva izjavila, da se združijo s kranjskim in spodnještajerskim učiteljstvom ter zgradijo z združenimi močmi skupen konvikt v Ljubljani? Le ne po nepotrebnem begati in razdruževati slovenskega učiteljstva, zakaj le v družbi je moč in napredek.

Pri našem cesarju. Nemški spisal Rudolf E. Perz c. kr. profesor. Poslovenil Ivan Krulec, c. kr. vadniški učitelj. To bo naslov lični knjižici, ko jo bo izdalo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« še te počitnice v 5000 iztisih. Čisti dohodek je namenjen »Učiteljskemu konviktu«.

Tvrdba M. Grubbauer v Lincu je darovala »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta« ves potreben papir za knjižico »Pri našem cesarju«. Z ozirom na to velikodušno darilo priporočamo p. n. učiteljstvu, da naročuje in kupuje iz tega vzroka Grubbauerjeve šolske zvezke.

Za učiteljski konvikt je daroval g. M. Grubbauer iz Linca za prvo tekoče polletje 200 K; za drugega pol leta je pa še obljubljenih 200 ali pa 300 K. Čim več bo naročil, tem večje bo darilo, zato le: Svoji k svojim!

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj se je prvo odzvalo okrožnici »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« ter poslalo odboru seznamek tvrdk in zasebnikov (šolskih in učiteljskih prijateljev) iz celjskega in laškega okraja, pri katerih bi se utegnili z uspehom dobiti prispevkov (darov) za učiteljski konvikt. Odbor je že vsem razposlal prošnje in poštne položnice (čeke). Vsa čast vrlemu »Učiteljskemu društvu za celjski in laški okraj«, posebej šnjega dičnemu predsedniku g. nadučitelju A. Gradišniku, ki vedno z največjo vnemo deluje za uresničenje učiteljskega konvikta. Vivat sequens!

Odbor Društva za zgradbo učiteljskega konvikta je vložil v smislu sklepa zadnjega občnega zbora prošnjo na ministrstvo za nauk in bogočastje za denarno podporo. Dalje se je obrnil odbor za podporo tudi na finančno ministrstvo in sicer iz dohodkov državne dobrodelne loterije.

Deželna učiteljska skupščina v Ljubljani se vrši, kakor poroča uradni list, dne 4., 5., 6., eventualno tudi 7. septembra, in sicer v veliki dvorani »Mestnega doma«. Ob tej priliki bo na I. mestni deški ljudski šoli v Komenškega ulicah razstava učil in risarij.

Hospitacija učiteljstva radovljiskega okraja. Učiteljstvo radovljiskega okraja je imelo hospitacijo v četrtek, dne 15. junija t. l., v Gorjah pri Bledu. Zbralo se je lepo število učiteljstva, četudi je kraj jako oddaljen od železnice. Bilo je namreč 10 učiteljic in 14 učiteljev prisotnih, kar je znamenje, da je učiteljstvo ukaželjno. Četudi so hospitacije velevažne za napredek učiteljstva, vendar se ne more zahtevati od slednjega, da bi se jih pri sedanjih gmotnih razmerah udeleževalo. Prvi pogoj je: izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva, drugi pa tudi, da se učiteljstvu, ki se udeleži hospitacij, povrnejo stroški. Kako pride učiteljstvo do tega, da bi moralo od svojih slabih plač še plačevati stroške ob udeležitvi hospitacij! Ali ne žrtvuje že itak preveč? Zatorej naj skrbe v prvi vrsti za izboljšanje naših slabih gmotnih razmer. V Gorjah sta nastopila gdč. učiteljica Frida Kalmus in g. nadučitelj Jos. Žirovnik ter izvršila dobro svojo nalogo. Gdč. učiteljica je obravnavala računstvo (9 + = 16) po Črnivcu v prvem razredu, a v tretjem razredu nas je g. nadučitelj pri zemljepisnem pouku popeljal iz Gorij v Ljubljano.

»Edinost« priobčuje v 180. šte. naš zadnji članek »Istra v — Turčiji«. — »Edinosti« pa ni prav, da smo koncem članka apostrofirali poslanca Spinčiča. »Edinosti« se zdi to krivično in neslano, češ, da prijemljemo le njega in pokorno in bojazljivo molčimo o drugih, ki so tisočkrat več krivi. S tem je »Edinost« nehote priznala, da je g. Spinčič vsaj enkrat kriv. Ako je bil v našem članku imenovani učitelj Italijan, bi ne čakal na svojo plačo niti ene ure. Govorili bi na Dunaju in v Trstu besedo, ki bi izdala! A kdo se naj zavzame za učitelja Slovenca? Ali ne poslanec — Slovan? — Kdor čita naš list, temu mora biti znano, da ne prizanašamo nikomur, ki misli, da je učiteljstvo četa brezpravnih sužnjev in izkoriščanih trpinov. Prijeli smo — da se izrazimo z »Edinostjo« — še tega in onega, ki se je osmelil nastopati tiransko ali nezakonito proti učiteljstvu. Zato nimamo v takozvanih višjih krogih nič prijateljev, to nam naj »Edinost« verjame. Povemo ji tudi čisto odkrito, da nam popolnoma nič ne imponujejo gospodje Bartoli, Rizzi itd., razni člani v okrajnih in deželnih šolskih svetih, razni nadzorniki itd., itd., kadar nam je braniti tlačene pravice svojih tovarišev bodisi v katerikoli kronovini! — V resnici je italijanska oligarhija kriva mizerije slovensko-hrvaškega učiteljstva v Istri, a tudi resnično je, da lahko dožene državni poslanec g. Spinčič prej, da se stare krivični in naravnost krvočni zistem, nego doženemo to mil! Vsaj toliko bi morda bilo mogoče storiti, da bi učitelj ne stradal deset mesecev. Ko bi ta učitelj tudi ne bil Slovan, pa je vsaj človek, ki mora imeti kruha, da ne pogine od gladi! Nam ne imponujejo samo navdušene in sladke besede, nam imponuje pozitivno delo, ki je posvečeno kulturni povzdigi naroda! Pa tudi tako delo bi nam pravzaprav ne smelo imponirati, ker je tako delo naravnost sveta dolžnost tistih, ki so ga prostovoljno prevzeli. Ako hočejo imeti v Istri hrvaške šole in hrvaške učitelje, je prvi pogoj, da skrbe učiteljstvu za kruh, zakaj tudi pohlevni učitelj-Hrvat ne more glodati istrskega kamenja in ob tej hrani širiti kulture in morda še nastopati kot glasnik ljubezni in pravičnosti!

Okrajna učiteljska skupščina za celjski in šmarski okraj se je vršila 28. dne junija pod predsedstvom okr. šol. nadzornika gosp. J. Supaneka v prostorih deške okoliške šole v Celju. Za predsednikovega namestnika je bil pozvan nadučitelj g. J. Košutnik iz Vojnika, za zapisničarja sta bila izvoljena tov. g. J. Kramer in gdč. T. Sajovic, oba iz Št. Vida pri Šmarju. Po običajnem pozdravu in obširnem ter zanimivem poročanju nadzornikovem je najprej razpravljal tov. nadučitelj g. J. Košutnik o »Vzgojevanju mladine k spoštovanju zakonite oblasti (avtoritete)«, za njim pa tov. učitelj g. Fr. Krajnc iz Celja o »Šolskih zamudah«. Pri obravnavi prve naloge je g. nadzornik navzoče zagotovil, da se v okrajih, ki sodijo v njegovo področje, sprejemajo le učitelji, ki so usposobljeni za poučevanje na ljudskih šolah; kurzi bodo pa le za tiste učitelje, ki so bili dozdej sprejeti v učiteljski stan. — Razpravi druge naloge so vsi navzoči sledili z vidnim zanimanjem,